

KÚRIA

6/2013. BJE. szám

A Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa a legfőbb ügyész által indítványozott jogegységi eljárásban Budapesten, a 2013. év december hó 4. napján megtartott ülésen meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélt e büntetéséből nem bocsátható feltételes szabadságra, amennyiben az újabb bűncselekményét a korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítéletét követően, e büntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság letelte után követte el, azonban a feltételes szabadságot utóbb más ügyben megszüntették.

I n d o k o l á s

I.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 33. § (1) bekezdésének c) pontjában biztosított jogkörében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata alapján a legfőbb ügyész BF.2071/2013/1. számon - az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében - jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta.

A jogegységi indítvány szerint az ítélkezési gyakorlat megosztott abban a kérdésben, hogy az elkövető kizárt-e a feltételes szabadságra bocsátásból, ha olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélik szabadságvesztésre, amelyet a korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéletét követően, az e büntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság letelte után követett el, azonban a feltételes szabadságot utóbb - a jelenleg elbírálás alatt álló cselekmény elkövetése után - más ügyben megszüntették.

Az indítványozó az eltérő álláspontok szemléltetésére a következő bírósági határozatokra hivatkozott:

1. A Békéscsabai Városi Bíróság 1.B.397/2010/22. számú, 2011. február 22. napján kihirdetett és aznap jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet a 2010. április 13. és 2010. július 8. napja között elkövetett vagyon elleni bűncselekmények miatt, mint többszörös visszaesőt 8 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

Ezt megelőzően a terheltet az Orosházi Városi Bíróság 1.Beü.76/2007/2. számú, 2007. május 31. napján jogerős összbüntetési ítéletével kiszabott 10 hónap börtönbüntetésből 2008. július 7. napján feltételes szabadságra bocsátották, és az 2009. július 6. napján járt volna le. A terheltet azonban a feltételes szabadság tartama alatt, a 2008. szeptemberében elkövetett lopás büntette és más bűncselekmény miatt a Makói Városi Bíróság a 4.B.550/2009/13. számú, 2010. szeptember 13. napján jogerős ítéletével 6 hónap fogházbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte, megszüntetve az Orosházi Városi Bíróság 1.Beü.76/2007/2. számú összbüntetési ítéletével kiszabott börtönbüntetésből engedélyezett feltételes szabadságot.

A Békéscsabai Városi Ügyészség a Be. 557. §-ának (1) bekezdése alapján indítványozta a Békéscsabai Városi Bíróság 1.B.397/2010/22. számú ítéletének a terheltet a feltételes szabadságból kizáró rendelkezése megváltoztatását akként, hogy az elítélt a börtönbüntetés 3/4 részének letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

A Békéscsabai Városi Bíróság 1.Bk.189/2011/5. számú, 2012. március 30. napján kelt végzésével az ügyészi indítványt elutasította. Álláspontja szerint az alapítélet helytállóan zárta ki a feltételes szabadság kedvezményéből a terheltet. Kifejtette, hogy a 2010. április, június és július hónapjaiban elkövetett bűncselekmények idején még valóban nem született jogerős döntés a korábbi feltételes szabadság megszüntetéséről, hiszen arról csak 2010. szeptember 13-án hozott a Makói Városi Bíróság jogerős döntést. Az ekkor beállt joghatás miatt azonban visszamenőlegesen, a 2010. április, június és július hónapjára is kiterjedő hatállyal azt kell megállapítani, hogy ekkor még nem fejeződött be az Orosházi Városi Bíróság 1.Beü.76/2007/2. számú összbüntetési ítéletével kiszabott szabadságvesztés végrehajtása. A szabadságvesztés végrehajtását akkor fejezik be, ha a kiszabott büntetést teljes egészében, az utolsó napig végrehajtották. Ebből a szempontból érdektelen, hogy hány részletben hajtják végre a büntetést, és hogy az egyes részletek között volt-e szabadlábon az elítélt. Az 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 48. §-ának (2) bekezdése értelmében csak a feltételes

szabadság megszüntetésének végleges elmaradása esetén lehet a kiszabott büntetést a hátralévő rész utolsó napjával kitöltöttnek tekinteni.

Az ügyészi fellebbezés alapján eljáró Gyulai Törvényszék a 4.Bkf.195/2012/2. számú, 2012. június 21. napján hozott végzésével az elsőfokú bíróság határozatát megváltoztatva megállapította, hogy az elítélt a Békéscsabai Városi Bíróság 1.B.397/2010/22. számú ítéletével kiszabott 8 hónap börtönbüntetésből annak 3/4 része kitöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Ennek okaként arra hivatkozott, hogy a korábbi Btk. 47. §-a (4) bekezdésének a) pontját a bírói gyakorlat úgy értelmezi, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt követi el a bűncselekményt az, aki a végrehajtandó szabadságvesztés jogerős kiszabása után, de még a szabadságvesztés megkezdése előtt követi el a szándékos bűncselekményt; aki a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés tényleges végrehajtása; vagy a feltételes szabadság tartama alatt valósítja meg. Minthogy pedig a 2010. április, június és július hónapjaiban a szabadon lévő terhelt a büntetés-végrehajtási intézet tájékoztatása szerint nem rendelkezett végrehajtásra váró ítélettel és nem állt feltételes szabadság hatálya alatt, a feltételes szabadság később történő megszüntetése nem zárja ki az ezen időszakban elkövetett cselekmények miatt kiszabott szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét.

2. A Kecskeméti Városi Bíróság 4.Fk.2042/2005/24. számú, 2007. január 24. napján jogerős ítéletével a terheltet a 2004 novemberében és decemberében elkövetett lopás büntette és más bűncselekmények miatt, mint többszörös visszaesőt 1 évi börtönre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte, egyúttal megállapította, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

Korábban a terhelt a Kiskőrösi Városi Bíróság 4.B.116/2003/5. számú összbüntetési ítéletével megállapított 2 év 7 hónap fegyházbüntetésből 2003. május 21. napján feltételes kedvezményrel szabadult, annak tartama 2004. május 20. napján telt le.

A részben e feltételes szabadság alatt - 2003 decemberében - részben 2004 júliusában elkövetett bűncselekmények miatt a terheltet a Kiskőrösi Városi Bíróság 8.B.443/2004/5. számú, 2005. október 4. napján jogerős ítéletével 4 hónapi börtönbüntetésre ítélte, a feltételes szabadságból kizárta, egyben megszüntette a fenti összbüntetési ítéletből engedélyezett feltételes szabadságot.

A Kecskeméti Városi Bíróság 4.Fk.2042/2005/24-I. számú, 2011. szeptember 8. napján különleges eljárásban hozott végzésével megállapította, hogy a Kecskeméti Városi Bíróság 4.Fk.2042/2005/24. számú ítéletével kiszabott 1 évi börtönbüntetésből a terhelt

feltételes szabadságra bocsátható. Végzését azzal indokolta, hogy az ezen ítélettel elbírált bűncselekmény elkövetésekor a terhelt nem állt feltételes szabadság hatálya alatt, nem volt végrehajtásra váró ítélete sem, mert csak 2005. október 4. napján emelkedett jogerőre a Kiskőrösi Városi Bíróság 8.B.443/2004/5. számú ítélete, amely megszüntette a korábban alkalmazott feltételes szabadságot.

Az ügyészi fellebbezés alapján eljáró Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 3.Bkf.539/2011/2. számú, 2011. október 28. napján kelt végzésével az elsőfokú határozatot megváltoztatta és mellőzte annak megállapítását, hogy a terhelt feltételes szabadságra bocsátható. Indokai szerint objektív tény volt, hogy a terheltnek a 2004 novemberében és decemberében elkövetett cselekményei idején a korábbi - a feltételes szabadsággal érintett - büntetését nem hajtották még teljes egészében végre, a Kiskőrösi Városi Bíróság 4.B.116/2003/5. számú összbüntetési ítéletével megállapított 2 év 7 hónap fegyházbüntetést - az abból engedélyezett feltételes szabadság más ügyben történő megszüntetése miatt - csak 2005. november 29. napján töltötte ki a terhelt.

A jogegységi indítvány szerint a Békéscsabai Városi Bíróság 1.Bk.189/2011/5. számú, valamint a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 3.Bkf.539/2011/2. számú végzéseiben kifejtett álláspont a helyes.

Azzal kapcsolatban, hogy a terhelt a szándékos bűncselekményt a korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéelését követően, azonban végrehajtásának befejezése előtt követi el, a büntető anyagi jogszabályok nem tesznek különbséget aszerint, hogy e végrehajtandó szabadságvesztésből a terheltet korábban feltételes szabadságra bocsátották-e. E körben valójában nincs jelentősége annak, hogy a szabadságvesztést hány részletben hajtják végre, az egyes részek között - akár a szabadságvesztés félbeszakítása, engedély nélküli távollét, vagy az utóbb megszüntetett feltételes szabadság miatt - a terhelt volt-e szabadon. Kétségtelen, hogy a feltételes szabadság megszüntetése folytán a büntetés hátralévő részének végrehajtása alatt elkövetett újabb szándékos bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztésből a terhelt a korábbi Btk. 47. § (4) bekezdésének a) pontjában, valamint a 2012. évi C. törvény (Btk.) 38. § (4) bekezdés d) pontjában meghatározott okból feltételes szabadságra nem bocsátható. A feltételes szabadságból történő kizárás szempontjából nem lehet ettől eltérő megítélése a feltételes szabadság letelte után, de még a feltételes szabadság megszüntetése előtt elkövetett cselekménynek sem.

A feltételes szabadság megszüntetése esetén a szabadságvesztés hátralévő részének letöltésével lesz a büntetés végrehajtása befejezett, amely azonban ténykérdés.

Amennyiben tehát a terhelt a korábbi végrehajtandó

szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadság letelte után követi el az újabb szándékos bűncselekményt, ám tényszerűen megállapítható, hogy az újabb bűncselekmény elkövetése után a korábbi végrehajtandó szabadságvesztés hátralévő része az abból engedélyezett feltételes szabadság megszüntetése folytán még végrehajtásra vár, úgy a feltételes kedvezményből történő kizárás kötelező.

Ha pedig a feltételes szabadság megszüntetésének ténye az újabb bűncselekmény elbírálása idején még nem volt ismert, úgy a bíróságnak a Be. 557. §-ának (1) bekezdése szerinti különleges eljárásban kell határoznia a terheltnek a feltételes szabadságból történő kizárása felől.

II.

Az eldöntendő elvi kérdés az, hogy az újabb szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélt e büntetéséből bocsátható-e feltételes szabadságra, vagy sem; amennyiben az újabb cselekményt korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítéletét követően, e büntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság letelte után követte el, azonban a feltételes szabadságot utóbb más ügyben megszüntették.

Kétségtelen, hogy a jogegységi indítványban megjelölt jogkérdést a bíróságok eltérően értelmezik, ezért az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata szerinti okból jogegységi határozat meghozatala szükséges.

A Kúria ezért a jogegységi indítvány érdemi elbírálása végett a Bszi. 38. §-a szerint ülést tartott, amelyen a legfőbb ügyész képviselője a jogegységi indítványt fenntartva az abban foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel.

III.

Az indítvány előterjesztőjének az elbírálandó elvi kérdés eldöntésére tett javaslata az alábbiak szerint alapos:

A 2013. július 1. napjától hatályos Btk. 38. § (4) bekezdés d) pontja szerint nem bocsátható feltételes szabadságra, akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el.

Egységes a joggyakorlat abban, hogy a Btk. 40. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel a fenti szabály alapján az újabb büntetéséből nem bocsátható feltételes szabadságra, aki az újabb szándékos bűncselekményét a korábbi végrehajtandó szabadságvesztés jogerős kiszabása után, de még a végrehajtásának megkezdése előtt; a tényleges végrehajtása alatt; valamint a feltételes szabadságvesztés tartama alatt valósítja meg.

A jogegységi indítványban foglaltak alapján eldöntendő elvi kérdés az, hogy kizárt-e a terhelt a feltételes szabadság kedvezményéből, ha a szándékos bűncselekményt a feltételes szabadság letelte után követi el, azonban a feltételes szabadságot utóbb más ügyben megszüntetik, a még le nem töltött büntetésrészt végrehajtják; ezáltal e büntetés végrehajtása az újabb bűncselekmény elkövetése után is folytatódik, majd fejeződik be.

A fentiek kapcsán az alábbi tények és adatok (időpontok) bírnak jelentőséggel:

Az újabb eljárás alapjául szándékos bűncselekmény (Btk. 7. §) szolgál, amely miatt a terheltet szabadságvesztésre (Btk. 34. §) ítélik.

Ezen újabb bűncselekmény elkövetési ideje a korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítélet utáni. Elítélésen a Be. 588. § szerinti jogerős és végrehajtható elítélést kell érteni.

A fenti kezdő időponthoz képest a záró időpont lehet e szabadságvesztés végrehajtásának befejezése, vagy végrehajthatóságának megszűnése.

A szabadságvesztés végrehajtása befejeződik, amikor a terhelt a szabadságvesztést teljes egészében kitöltötte, és annak utolsó napján őt a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendelet (Bv. szabályzat) 201. § (1) bekezdés a) pontja szerint szabadon bocsátották.

Az ezt követően megvalósított újabb bűncselekmény a Btk. 38. § (4) bekezdés d) pontja szerinti kizáró okot értelemszerűen nem eredményezhet.

Megszűnik a szabadságvesztés végrehajthatósága annak elévülésével, a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. (Bv.tvr.) 18. § (1) bekezdése szerint legkevesebb öt év elteltével. Az elévülés határideje a Bv.tvr. 18/A. § (1) bekezdése alapján a szabadságvesztést kiszabó határozat jogerőre emelkedésének napjával kezdődik; azt félbeszakítja a terhelt ellen a büntetés végrehajtása végett tett intézkedés, a félbeszakítás napjával az elévülés ismét

elkezdődik.

Az elévülési időn túl elkövetett újabb bűncselekmény esetében ugyancsak nincs helye a feltételes szabadságból kizáró rendelkezésnek.

Amennyiben a terheltet a Btk. 38. §-a szerint feltételes szabadságra bocsátják és annak esedékessége napján vele szemben még a szabadságvesztés végrehajtása végett intézkedést foganatosítanak, az elévülés ezáltal félbeszakad és e nappal ismét elkezdődik [Bv.tvr. 18/A. § (4) bekezdése].

Ilyen esetben ezért a legalább öt éves elévülési idő a feltételes szabadságra bocsátás napjával újra elkezdődik. Ez utóbbi tartam alatt a bíróság bármikor rendelkezhet a szabadságvesztés végrehajtásának tárgyában. Ennek során a feltételes szabadságot a Btk. 40. § (1) bekezdés b) pontja alapján az újabb, a feltételes szabadság tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt megszünteti. Ennek pedig az lesz a következménye, hogy a feltételes szabadságra bocsátással érintett szabadságvesztés végrehajtása mindaddig nem tekinthető befejezettnek, amíg fennáll a lehetősége a feltételes szabadság megszüntetésének; amennyiben ugyanis erre utóbb sor kerül, úgy a büntetés végrehajtása folytatódik, és csupán a tényleges teljes kitöltéssel zárul le.

Amennyiben az újabb szándékos bűncselekmény elkövetésére a tényleges teljes kitöltést megelőzően került sor, az elítélt a Btk. 38. § (4) bekezdés d) pontja alapján az újabb büntetéséből feltételes szabadságra nem bocsátható. Ide sorolható a jogegységi indítvánnyal érintett esetkör is, amikor a terhelt az újabb bűncselekményét a feltételes szabadság leteltét követően valósította meg.

Kétségtelen, hogy a Btk. 39. § (1) bekezdés első mondatában és (2) bekezdésben írtak alapján a szabadságvesztést - ha végrehajtását nem rendelték el - a feltételes szabadság letelte után a hátralévő rész utolsó napjával kell kitöltöttnek tekinteni.

Figyelemmel azonban arra, hogy a jogszabályhely feltételt fogalmaz meg; s mindaddig, amíg fennáll annak lehetősége, hogy a szabadságvesztés hátralévő részének végrehajtását elrendeljék - tehát az elévülési időn belül -, addig azt kitöltöttnek, a végrehajtását befejezettnek tekinteni nem lehet.

A bíróság mindig a rendelkezésére álló bizonyítékok - adatok, tények - alapján hozza meg döntését.

Ténykérdés az újabb szándékos bűncselekmény elkövetési ideje.

Ugyanígy ténykérdések a korábbi elítélés és a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásával kapcsolatosan azok, hogy a terhelt a büntetését folyamatosan vagy megszakításokkal miként töltötte,

annak végrehajtása meddig tartott és ténylegesen mikor fejeződött be.

E tények összevetésének eredményeként pedig egyértelműen állást lehet foglalnia a bíróságnak abban a kérdésben, hogy a terhelt az újabb büntetéséből bocsátható-e feltételes szabadságra, avagy sem.

Amennyiben a terhelt az újabb szándékos bűncselekményt a korábbi végrehajtandó szabadságvesztés jogerős kiszabása után, de még a végrehajtásának megkezdése előtt, avagy annak foganatba vételét követően a feltételes szabadságra bocsátásáig, illetőleg a feltételes szabadság tartama alatt valósítja meg, úgy - és ebben egységes a joggyakorlat - a Btk. 38. § (4) bekezdés d) pontja alapján a feltételes szabadságra bocsátásból kizárt; függetlenül attól, hogy a Btk. 40. § (1) bekezdésében foglalt megszüntető rendelkezést az újabb cselekmény tárgyában eljáró, avagy másik bíróság hozta.

Nincs elvi alapja annak, hogy ettől eltérő álláspont érvényesüljön a jogegységi indítvánnyal érintett körben.

Ezért, ha a korábbi szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadság tartamának leteltét követően elkövetett bűncselekmény miatt a szabadságvesztést kiszabó bíróság tudomást szerez arról, hogy más ügyben a feltételes szabadságot már megszüntették, és ezáltal a büntetés végrehajtása csak utóbb, az újabb elkövetési időt követően fejeződik be; úgy a Btk. 38. § (4) bekezdés d) pontjára hivatkozással a terheltet a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből ki kell zárnia.

Nyilvánvalóan nincs helye ilyen kizáró rendelkezésnek abban az esetben, ha erre vonatkozó adat nem merült fel. Amennyiben azonban más ügyben a feltételes szabadság mégis megszüntetésre került korábban - vagy kerül utóbb -, és erre tekintettel az általa elbírált cselekmény a korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítélelét követően, de végrehajtásának befejezése előtt elkövetett, a bíróságnak a Be. 557. § (1) bekezdése szerinti különleges eljárást lefolytatva a Btk. 38. § (4) bekezdés d) pontjára figyelemmel a terheltet a feltételes szabadságból ki kell zárnia.

Ez a jogértelmezés a terhelt alapvető jogait nem sérti, mert ő volt az, akit a korábbi szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátottak, és aki ennek tartama alatt, majd ezt követően is újabb szándékos bűncselekményt valósított meg, ekként a feltételes szabadság megszüntetésével, illetve az újabb ügyben az abból történő kizárással számolnia kellett.

A 2013. július 1-jét megelőzően hatályban volt 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 47. § (4) bekezdés a) pontjában, a 48. § (4) bekezdésében és 67. § (1) bekezdésének d) pontjában tartalmát tekintve a fentiekkel egyező szabályozást adott; így a jogegységi határozatban foglaltak iránymutatásul szolgálnak mindazokban az esetekben is, amelyekben a korábbi Btk. és a hozzá kapcsolódó jogszabályok kerülnek alkalmazásra.

IV.

Ekként a Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata szerinti okból a jogegységi indítványnak helyt adott és a rendelkező rész szerint határozott.

A jogegységi tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésére figyelemmel a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2013. december 4.

Dr. Kónya István s.k. a jogegységi tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Belegi József s.k. bíró, Dr. Mészár Róza s.k. bíró, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró a jogegységi tanács tagjai

A kiadmány hiteléül:

tanácsjegyző
N-né dr. TH